

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра філософії та історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
Валерій БОРТНЯК
2022 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для вступу на навчання за ступенем «Магістр» для на основі ступеня «Бакалавр»,
«Магістр» та ОКР «Спеціаліст»

освітня програма «Історія. Середня освіта», «Історія»
спеціальності 014 «Середня освіта», 032 «Історія та археологія»

УХВАЛЕНО:

На засіданні кафедри філософії та історії
протокол №10 від "5" травня 2022 р.

Зав. кафедри Зореслава ЗАХОЖАЙ

Київ – 2022

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання за ступенем «Магістр» для спеціальності 014 «Середня освіта» (освітня програма «Середня освіта (Історія)»), спеціальності 032 «Історія та археологія» (освітня програма «Історія та археологія») на основі ступеня «Бакалавр», «Магістр» та ОКР «Спеціаліст». – К.: ТНУ імені В. І. Вернадського, 2022. – 8 с.

Укладач:

Всеволод ЧЕКАНОВ – к.іст.н., ст. викладач кафедри філософії та історії ТНУ імені В.І. Вернадського

Розглянуто та затверджено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, протокол № 15 від 06.05.2022 (наказ 47-од від 06.05 2022).

© ТНУ імені В. І. Вернадського, 2022

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	4
III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань	4
IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань	7

I. Загальні положення

Вступники до магістратури Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, допущені до складання екзамену, мають показати високий рівень засвоєних знань з фахових дисциплін. Оцінювання рівня підготовленості вступників з метою конкурсного відбору для навчання в магістратурі ТНУ проводиться у формі тестового контролю.

У відповідності до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України програма вступного випробування розподілена за такими розділами:

- «Історія стародавнього світу»;
- «Історія середніх віків»;
- «Нова історія»;
- «Новітня історія».

II. Організаційно-методичні рекомендації

Фахові іспити можуть відбуватися з використанням дистанційних технологій навчання відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 392 від 27 квітня 2022 року, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 03.05.2022 р. за № 487/37823 зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2022 року № 400 та Правил прийому до ТНУ у 2022 р.

Вступні випробування проводяться виключно українською мовою.

Тест розрахований на 120 хвилин та складається з таких форм тестових завдань:

20 завдань з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді

До кожного завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, серед яких є правильні (у формулюванні завдання зазначається, що правильних відповідей більше, ніж одна). Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильні варіанти відповіді у бланку відповідей. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо у завданні, де більш, ніж одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) відповідь не позначено взагалі, а у завданні, де лише одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено більш, ніж одну відповідь (навіть якщо серед них правильна); в) відповідь не позначено взагалі.

Система оцінювання окремих завдань і тесту в цілому

Завдання з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді – 10 тестових балів;

Алгоритм оцінювання: $20 \cdot 10 = 200$ балів.

III. Перелік тем з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ.

Періодизація історії первісного суспільства. Палеоліт. Родова сім'я. Матріархат і патріархат. Мезоліт. Технологічні зрушення в господарчій діяльності первісних людей та їх вплив на соціальне життя. Неолітична революція та створення передумов виникнення найдавніших цивілізацій. Мідний та мідно-бронзовий віки.

Цивілізації Стародавнього Сходу.

Природні умови та населення Стародавньої Месопотамії. Міста-держави стародавнього Шумеру та їх суспільно-політичний лад. Риси “східної деспотії” в містах-державах Шумеру. Аккадське царство (держави Саргонідів). Шумерська релігія та культура. Епос про Гільгамеша – найдавніша літературна пам'ятка. Старовавілонське царство. Закони царя Хаммурапі – правова та історична пам'ятка. Ассирія – провідна військова держава Стародавнього Сходу. Нововавілонське царство, його військово-політичне суперництво з Ассирією. Релігія і культура Месопотамії.

Особливості періодизації історії Стародавнього Єгипту. Виникнення цивілізації в Єгипті та його перше об'єднання. Раннє та Давнє царства. Будівництво пірамід. Періоди інтеграції та дезінтеграції в добу Середнього царства. Нове царство. Зовнішня політика Єгипту в Передній Азії.

Пізній Єгипет. Персидське завоювання. Культура та релігія Єгипту. Хеттська держава. Держава Мітанні. Стародавній Ізраїль. Мідія, Лідія та інші держави Малої Азії. Ванське царство (Урарту). Персидські завоювання VI ст. до н.е. Персидська держава Ахеменідів. Найдавніші землеробські культури долини Інду. Мохенджо-Даро і Хараппа. Імперія Маур'їв. Імперія Гупт. Кушанська держава та її стосунки з Індією. Культура та релігії Стародавньої Індії.

Виникнення цивілізації у Китаї. Шанський (Інський) період. Період Чжоу. Політична роздрібленість Китаю. Об'єднання Китаю на чолі з державною Цінь. Реформи Шан Яна. Імперія ЦіньШи-хуанди. Конфуціанство, даосизм і легізм в суспільно-політичній думці Китаю. Імперія Хань.

Період античності.

Природні умови та населення Стародавньої Греції. Крито-мікенський світ, його зв'язки зі Східним Середземномор'ям. Гомерівський період історії Греції. Архаїчний період та виникнення класичної грецької цивілізації. Поліси. Реформи Солон та Клісфена. Розбудова давньогрецької демократії. Поняття класичного періоду в історії Греції. Виникнення Спартанської держави, специфіка її розвитку. Грецька колонізація, її передумови, масштаби та наслідки.

Розквіт афінської рабовласницької демократії за часів Перикла. Військово-політичне суперництво між Афінами та Спартою. Пелопонеська війна та її наслідки для Греції. Боротьба за гегемонію в Греції. Культура та філософія стародавньої Греції.

Піднесення Македонії у середині IV ст. до н.е. Похід Олександра Македонського на Схід. Виникнення еллінізму. Елліністична культура. Послаблення елліністичних держав та загарбання їх Римом.

Стародавній Рим. Найдавніше населення Апеннінського півострова. Етруски. Заснування Риму. Царський період та створення республіки. Формування римської демократії та її особливості. Поширення влади Риму на Апеннінський півострів. Пунічні війни та їх роль в посиленні Риму. Боротьба патрициїв та плебеїв, реформи братів Гракхів. Повстання рабів на Сицилії та під проводом Спартака у II – I ст. до н.е. Римські завоювання у Східному Середземномор'ї у II-I ст. до н.е.

Розквіт Римської республіки у II ст. до н.е. Причини занепаду республіканського ладу в Римі. Початок Громадянських війн. Диктатура Цезаря та її значення. Створення Римської імперії. Внутрішня стабілізація Римської держави в правління династії Юліїв – Клавдіїв.

Встановлення принципату та поступові зміни в його характері. Рим і провінції. Криза Римської імперії III ст. н.е. Встановлення домінанту. Реформи Діоклетіана. Тетрархія. Занепад рабовласницької економіки. Християнізація Римської імперії. "Велике переселення народів". Варварські вторгнення та падіння Західної Римської імперії.

ІСТОРІЯ СЕРЕДНІХ ВІКІВ.

Встановлення феодалізму в Європі. Стародавні германці. Утворення варварських королівств. Франкська держава. Суспільно-економічний лад франків за даними "Салічної правди". Процес закріпачення селян.

Утворення Франкської імперії та її розпад. Майордоми. Завойовницькі походи Карла Великого. Проголошення Карла Великого імператором. Верденський розділ 843 р. Феодальна роздрібленість у Західній Європі. Німеччина, Франція та Італія в період феодальної роздробленості. Норманське завоювання Англії. Скандинавія в епоху раннього середньовіччя. Слов'янські народи в епоху раннього середньовіччя. Візантія. Хрестові походи. Економічний розвиток середньовічних міст. Цехова система. Боротьба міст з феодалами. Магдебурзьке право. Культура і мистецтво Західної Європи. "Каролінгське Відродження". Готика. Зародження університетів.

Розвиток феодального ладу. Столітня війна 1337-1453 рр. між Англією та Францією. Утворення централізованих держав у Європі. Закріплення феодальної роздробленості Німеччини. "Золота булла" 1356 р. Економічний розвиток італійських міст, зародження капіталізму. Слов'янські народи в епоху розвинутого феодалізму. Гуситські війни 1419-1434 рр. Московське князівство та об'єднання російських земель. Країни Сходу в епоху середньовіччя. Китай в період Троецарства. Імперія Тан. Повстання під проводом Хуан Чао. Монгольські завоювання. Імперія Юань. Імперія Мін. Середньовічна Японія. Ізоляціонізм в країнах Далекого Сходу. Іслам та арабські завоювання. Індія в середні віки.

Розклад феодального ладу. Зародження капіталізму, мануфактурне виробництво. Гуманізм. Мистецтво та філософія епохи Відродження. Книгодрукування. Великі географічні відкриття. Реформація. Мартін Лютер та Жан Кальвін. Селянська війна 1524-1526 рр. у Німеччині. Нідерландська революція. Створення абсолютної монархії у Франції. Тридцятилітня війна 1618-1648 рр. Культура Західної Європи. Початок науково-технічного прогресу.

НОВА ІСТОРІЯ.

Поняття Нового часу. Періодизація Нової історії. Розвиток капіталізму. Англійська революція 1640-1660 рр. Перша громадянська війна. Друга громадянська війна та Індепендентська республіка. Завоювання Ірландії та Шотландії. Встановлення режиму лорда-протектора. Реставрація Стюартів. Позитивні зрушення в Англії кінця XVII – початку XVIIIст.: утворення Великобританії, прийняття Білля про права.

Війна за незалежність британських колоній у Північній Америці. Утворення США. Перший континентальний конгрес. Декларація незалежності 1776 р. Конституція 1787 р.

Велика Французька революція. Просвітництво. Падіння Бастилії. Перший етап революції (1789 – 1792 рр.) Повалення королівської влади. Другий етап революції (1792 – 1793 рр.) Створення Першої антифранцузької коаліції і початок інтервенції. Революційні війни. Якобінська диктатура. Боротьба всередині Якобінського блоку.. Переворот 9 термідора. Термідоріанський конвент та Директорія. Переворот 18 брюмера, встановлення диктатури Наполеона Бонапарта. Консульство. Проголошення імперії. Агресивна зовнішня політика наполеонівської Франції. Антифранцузькі коаліції. Континентальна блокада. 5. Похід 1812 р. у Росію, повалення наполеонівської імперії. Віденський конгрес і вироблення нових засад міжнародних відносин у Європі. “Сто днів” 1815 р. Священний Союз та реакція 1815-1847 рр. в Європі. Чартизм в Англії.

Революції 1848-1849 рр. Лютнева революція у Франції. Установчі Збори. Червневє повстання 1848 р. у Парижі та його значення. Посилення монархізму, переворот Наполеона III у 1851 р. Друга імперія у Франції. Революція у Німеччині. Франкфуртський рейхстаг. Революція в Австрії і національно-визвольні рухи в Австрійській імперії. Придушення повстання в Угорщині. Проголошення дуалістичної монархії (1867 р.) І Інтернаціонал та поява міжнародного робітничого руху.

Об’єднання Італії. Створення Італійського королівства (1861 р.) Об’єднання Німеччини “залізом і кров’ю”. Франко-пруська війна 1870-1871 рр. Громадянська війна 1861-1865 рр. у США. Скасування рабства. Країни Сходу. Революція Мейдзі в Японії (1868 р.)

Імперіалізм. Початок імперіалістичного переділу світу. Колоніалізм. Британська імперія. Німеччина та її зближення з Австро-Угорщиною. Троїстий союз. Зближення Франції з Росією. Антанта. Міжімперіалістичні суперечності. Загострення міжнародних відносин на Балканах. Перша світова війна.

Наука і культура в Європі Нового часу.

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ.

Закінчення Першої світової війни. Революція 1917 р. в Росії. Декрет про мир та 14 пунктів Вільсона. Створення Ліги Націй. Паризька мирна конференція 1919 р. Питання про репарації. Революція 1918 р. в Німеччині. Веймарська республіка. Зародження фашистських рухів в Італії та Німеччині. Зовнішня політика СРСР. Комінтерн та плани світової революції.

Світова економічна криза 1929 р. Прихід Гітлера до влади. Встановлення тоталітарного режиму в СРСР. Початок військової агресії Японії в Китаї. Локальні війни 30-х рр. Громадянська війна 1936-1939 рр. в Іспанії та політика невтручання. Аншлюс. Мюнхенська конференція 1938 р. та її значення для розв’язування війни в Європі. Пакт Молотова-Ріббентропа та радянсько-німецьке зближення.

Вторгнення Німеччини в Польщу і початок Другої світової війни. Участь СРСР в окупації Польщі. Кампанії у Скандинавії та на Заході. Розгром Франції. Кампанія 1941 р. на Балканах. Вторгнення в СРСР. Створення Антигітлерівської коаліції. Вступ Японії у війну на Тихому океані. Тегеранська конференція 1943 р. Відкриття Другого фронту у 1944 р. Капітуляція Німеччини та Японії. Наслідки війни.

Створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Повоєнне врегулювання в

Європі. Окупація Німеччини, проголошення ФРН та НДР. Встановлення режимів народної демократії в країнах Центральної та Східної Європи наприкінці 40-х рр. Конфлікт між Сталіним і Тіто. “Холодна війна”. Гонка озброєнь. Створення НАТО і ОВД. Берлінська криза 1961р. і Карибська криза 1962 р. Становище в країнах третього світу. Рух неприєднання. Деколонізація. Проголошення КНР у 1949 р. і встановлення режиму Мао Цзе-дуна. “Великий стрибок” та “культурна революція”. Війни в Індокитаї.

Політика “відлиги” в СРСР. Розрядка міжнародної напруги. Питання обмеження ядерних озброєнь. Становище в Європі. Угорське повстання 1956 р., “Празька весна” і “Червоний травень” 1968 р. у Франції. Загострення міжнародних відносин на початку 80-х рр. Вторгнення СРСР в Афганістан.

Початок перебудови в СРСР. Завершення холодної війни, розпад світової соціалістичної системи. Розпад СРСР. Ситуація в країнах Сходу. Іранська революція 1979 р. та поява ісламського фундаменталізму як чинника міжнародної політики. Теракти 11.09.2001 і міжнародний тероризм. Сучасні міжнародні відносини.

Наука і культура Новітнього часу.

№	Список літератури для підготовки до вступних випробувань
1	Акунін О.С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки. 1492–1918. – Миколаїв: Фірма “Іліон”, 2013. – 575 с.
2	Балух В.О. Історія античної цивілізації. В 3-х тт. – Чернівці: Наші книги, 2007-2008.
3	Голованов С.О. Всесвітня історія. Навчальний посібник. – К.: Каравела, 2017. – 296 с.
4	Гордієнко В.В. Історія середніх віків. Навчальний посібник. В 2-х тт.. – Умань: Видавець “Сочинський М.М.”, 2016. – Ч.1.– 718 с.; Ч.2. – 623 с.
5	Дейвіс Норман. Європа. Історія. – К.: Основи, 2006. – 1464 с.
6	Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945–2013. Навчальний посібник. – К.: Вид. дім “Слово”, 2014. – 1056 с.
7	История Европы в 8 тт. / Ред. З.В. Удальцова. – М.: Наука, 1988–2000.
8	История Востока в 6 тт. / под. ред. Л.Б. Алаева – М.: Институт востоковедения РАН, 1999-2004.
9	История средних веков в 2-х тт. / под ред. С.П. Карпова. – М.: Высшая школа, 2003.
10	Копилов С., Боровець І. Нова історія країн Європи та Америки. 1870–1918. – Кам’янець-Подільський: ПП “Медобори-2006”, 2014. – 264 с.
11	Крижанівський О.П. Історія стародавнього Сходу. – К.: Либідь, 2002. – 590 с.
12	Манькина А.С. Новая и новейшая история стран Западной Европы и Америки. – М.: Эксмо, 2004. – 608 с.
13	Мордвінцев В.М. Історія Росії (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – К.: Україна, 2013. – 455 с.
14	Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки. XVII – 60-і рр. XIX ст. / Гончар Б.М., Машевський О.П. та ін. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2013. – 735 с.
15	Новая история стран Европы и Америки. XVI – XIX века. В 3-х тт. / ред. А.М. Родригес. – М.: Владос, 2008 – 2010.
16	Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. - початок XXI ст.) : навч. посіб. для студентів ВНЗ / ред. М. М. Швагуляк. - Львів: Тріада плюс, 2015. - 705 с.
17	Новітня історія Азії та Африки : Навч. посіб. для студ./ А. М. Козицький. - Львів : Афіша, 2004. - 430 с.
18	Рубель В.А. Історія Середньовічного Сходу. Підручник. – К.: Либідь, 2011. – 792 с.

IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань
<http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/>

<http://exlibris.org.ua/> <http://www.ukrelibris.com/>
<http://ukrhistory.narod.ru/>
http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html
<http://cossackdom.com/>
<http://members.tripod.com/~sesna/ukraine/> <http://sesna.tripod.com/ukraine/>
<http://unitest.com/uahist/> <http://uahistory.kiev.ua/>
<http://uahistory.narod.ru/>
<http://infoukes.com/history/>
<http://users.i.com.ua/~luzan/history/>